

Research Paper

Exploring the Reasons for Youth Football Dropout among Iranian Adolescents: Players' Experiences

Ehsan Kargar¹ , Ali Afrouzeh^{2*} , Mohammad Pourkiani³

Received: Feb 24, 2026

Revised: Apr 22, 2026

Accepted: Jun 05, 2026

ABSTRACT

Objective: The present study aimed to identify and explain the psychological, social, and structural factors influencing football dropout among Iranian adolescents, with a particular emphasis on the lived experiences of former youth academy players.

Methodology: This study employed a qualitative approach using a phenomenological design. Participants included 13 former youth football players who had previously competed at professional academy levels and had either decided to drop out of football or withdrawn from elite pathways. Participants were selected through purposive sampling combined with snowball recruitment. Data were collected through semi-structured interviews lasting between 30 and 45 minutes. The interviews were analyzed using Braun & Clarke's (2006) thematic analysis framework. To enhance the trustworthiness of the findings, the criteria proposed by Guba & Lincoln (1994)—including credibility, transferability, dependability, and confirmability—were applied.

Results: The analysis yielded five main themes: (1) motivational and emotional erosion within the football pathway, (2) structural ambiguity and instability in career progression, (3) diminished perceived competence within the competitive football context, (4) disruptions in professional relationships and experiences of perceived injustice, and (5) psychological, social, and future-oriented pressures. The findings indicate that football dropout in adolescence is not a single-cause phenomenon but rather the result of a complex interaction between reduced enjoyment, coaching style, structural insecurity, perceived injustice, social comparison, and concerns about future professional prospects.

Conclusion: Football dropout during adolescence is a gradual and multidimensional process emerging from the interaction of individual, interpersonal, and structural factors. Developing supportive training environments, enhancing transparency in developmental pathways, improving coach-athlete relationships, and implementing structured transition support mechanisms at critical exit points may play a decisive role in reducing youth football dropout. The findings provide a foundation for designing evidence-based interventions within the Iranian youth football system.

Keywords: Dropout from Football; Sport Dropout; Youth Football; Adolescents

1. M.A. Student in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. (**Corresponding author**)
3. Assistant Professor in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

* Corresponding author's e-mail address: a_afrouzeh@sbu.ac.ir

Cite this article: Kargar, E., Afrouzeh, A., & Pourkiani, M. (2027). Exploring the Reasons for Youth Football Dropout among Iranian Adolescents: Players' Experiences. *Journal of Sport Management and Development*, 16(2), 95-117.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2026.33060.3054>

Extended Abstract

Introduction and State of Problem

Football is widely recognized as the most globally participated and socially embedded organized team sport. Despite its popularity and structured developmental pathways, a considerable proportion of adolescents disengage from organized football before reaching peak developmental stages. While previous research has examined sport dropout in general youth populations, fewer studies have explored football-specific dropout processes, particularly within non-Western cultural contexts. Adolescence represents a critical developmental phase in which identity formation, motivational stability, and perceived competence are highly sensitive to environmental influences. In structured football academies, competitive selection systems, performance evaluations, and coach–athlete relationships may intensify psychological pressures. Understanding dropout in this context requires attention not only to individual motivation but also to relational and structural dynamics. Therefore, the present study aimed to identify and interpret the psychological, social, and structural factors contributing to football dropout among Iranian adolescent players, emphasizing their lived experiences within organized youth football systems.

Methodology

This study adopted a qualitative research design using a phenomenological approach to explore the lived experiences of former adolescent football players who had discontinued participation at the youth elite level. Thirteen participants were recruited through purposive and snowball sampling. All participants had prior experience in organized youth football at competitive academy levels and had either voluntarily withdrawn or been released from professional pathways. Semi-structured interviews lasting between 30 and 45 minutes were conducted to allow participants to articulate their experiences in depth. Interview questions focused on motivational changes, relationships with coaches and teammates, structural clarity within clubs, and perceptions of future career prospects. All interviews were audio-recorded with consent, transcribed verbatim, and anonymized. Data were analyzed using Braun & Clarke's (2006) six-phase thematic analysis procedure, including familiarization, coding, theme development, review, definition, and reporting. To enhance trustworthiness, the study adhered to the criteria of credibility, transferability, dependability, and confirmability as outlined by Guba & Lincoln (1994). Member checking and peer debriefing were employed to strengthen analytical rigor.

Results

The analysis resulted in five overarching themes that collectively illuminate the multidimensional nature of adolescent football dropout. The first theme, motivational and emotional erosion, reflected a gradual decline in intrinsic enjoyment and psychological engagement. Participants described a persistent tension between their early passion for football and the increasing mental fatigue caused by performance pressure and repeated disappointment. Many continued attending training despite experiencing internal disengagement, indicating a transitional phase preceding formal withdrawal. The second theme, structural ambiguity and

unstable progression pathways, captured the uncertainty surrounding selection criteria, advancement opportunities, and role stability within teams. Participants frequently reported unclear explanations for reduced playing time or exclusion from key matches, contributing to feelings of insecurity and diminished perceived control over their development. The third theme, weakened competence perception in a competitive context, involved fluctuating self-confidence and doubts about personal ability. Limited opportunities to demonstrate skills, combined with inconsistent feedback, undermined players' sense of progress. Social comparison within highly competitive environments intensified these doubts. The fourth theme, disrupted professional relationships and perceived injustice, emphasized the impact of coach–athlete dynamics. Experiences of favoritism, insufficient constructive feedback, and lack of open communication reduced psychological safety and team belonging. The final theme, psychological pressure and future-oriented concerns, reflected chronic stress related to performance expectations, fear of injury, and uncertainty about professional prospects. Participants often described balancing football aspirations against educational or alternative career pathways, leading to cognitive conflict and reassessment of priorities.

Discussion and Conclusion

The findings suggest that dropout in adolescent football is not a single-event decision but a cumulative and interactional process shaped by psychological, relational, and structural influences. Motivational erosion appeared closely linked to unmet psychological needs within the football environment. When players perceived limited autonomy, insufficient competence affirmation, or weakened relational support, intrinsic motivation progressively declined. Structural ambiguity functioned as a significant contextual stressor. Unclear progression systems and unpredictable selection decisions diminished athletes' perceived agency and contributed to professional insecurity. Relational dynamics further intensified this process. Perceived injustice and inconsistent communication weakened trust and reduced psychological safety, which is essential for sustained engagement in competitive sport. Future-oriented anxiety added another layer to this process. As adolescents became increasingly aware of the limited and uncertain nature of professional football careers, some reframed withdrawal as a rational and adaptive choice rather than a failure. Importantly, these dimensions did not operate independently; rather, they reinforced one another. Motivational decline intensified under structural uncertainty, perceived injustice amplified competence erosion, and chronic stress compounded emotional fatigue. Together, these interacting pressures produced a gradual disengagement trajectory. The findings underscore the need for systemic interventions within youth football environments, including transparent progression criteria, autonomy-supportive coaching practices, consistent developmental feedback, and structured transition support mechanisms. Addressing these factors collectively may reduce premature dropout and foster more sustainable participation pathways in youth football.

Originality/Value

Adolescent football dropout is a gradual, multidimensional process shaped by the interaction of psychological factors (e.g., reduced enjoyment and motivational erosion), interpersonal dynamics (e.g., the quality of the coach–athlete relationship), and structural conditions (e.g., unclear developmental

pathways and unstable team status). The findings suggest that declining motivation alone does not lead to withdrawal; rather, dropout occurs when it coincides with structural insecurity, diminished perceived competence, psychological pressures, and future-oriented concerns.

Thus, athlete-supportive coaching, constructive feedback, and targeted support mechanisms at the critical stage near withdrawal can play a decisive role in reducing dropout and sustaining participation. By focusing on the Iranian cultural context and drawing on adolescents' lived experiences, this study addresses a gap in indigenous research and offers an evidence-based foundation for preventive interventions in youth football.

Research Limitations/Implications

One of the limitations of this study was the relatively small sample size, which restricts the generalizability of the findings. It should be noted, however, that limited generalizability is inherent in qualitative research designs. In addition, the sample consisted exclusively of male participants, which represents another limitation of the study.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

To ensure compliance with ethical standards, participants' names were removed and all data were reported anonymously. Written informed consent was obtained from all participants, who were informed of their right to withdraw from the study at any time without consequence.

Generative AI Statement

Artificial intelligence (openAI, GPT-4) was used solely for English translation purposes in this study.

Funding

This research received no external financial support.

Authors' contribution

All authors contributed equally to the conception, design, and preparation of this study.

Conflict of interest

The authors declare no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors sincerely thank all participants for their valuable contributions to this research.

References

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. [<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>]
- Guba, E.G., & Lincoln, Y.S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of Qualitative Research*, 2(163-194), 105. [[Link](#)]
- Bergin, J., & Lagestad, P. (2023). Dropping out or continuing playing—a case study of Adolescent's motives for participation in football. *Sports*, 11(7), 128. [<https://doi.org/10.3390/sports11070128>]

واکاوی دلایل ترک فوتبال در میان نوجوانان ایرانی؛ تجربه بازیکنان

احسان کارگر^۱ , علی افروزه^{۲*} , محمد پورکیانی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۵/۰۲/۰۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۵

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر، تبیین تجربه زیسته نوجوانان ایرانی از فرایند ترک فوتبال و درک عمیق عوامل زمینه‌ساز این پدیده در بستر فوتبال پایه بود.

روش‌شناسی: این پژوهش با رویکرد کیفی و با استفاده از روش پدیدارشناسی انجام شد. مشارکت‌کنندگان شامل ۱۳ بازیکن فوتبال بودند که سابقه حضور در تیم‌های آکادمی و رقابت‌های رسمی رده‌های پایه را داشته و از ادامه مسیر فوتبالی خود کناره‌گیری کرده بودند. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند و با تکنیک گلوله‌برفی انجام شد. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته (۳۰ تا ۴۵ دقیقه‌ای) گردآوری و با استفاده از روش تحلیل مضمون براون و کلارک (۲۰۰۶) تحلیل شد. برای افزایش اعتبار یافته‌ها از معیارهای گوبا و لینکلن (۱۹۹۴) استفاده شد.

یافته‌ها: بر اساس تحلیل داده‌ها، پنج مضمون اصلی شناسایی شد: (۱) فرسایش انگیزشی و هیجانی در مسیر فوتبالی، (۲) ابهام ساختاری و ناپایداری مسیر پیشرفت، (۳) تضعیف ادراک شایستگی در بستر رقابتی فوتبال، (۴) اختلال در روابط حرفه‌ای و تجربه بی‌عدالتی، و (۵) فشارهای روانی، اجتماعی و نگرانی‌های آینده‌محور. یافته‌ها نشان داد ترک فوتبال در نوجوانان پدیده‌ای تک‌عاملی نیست، بلکه حاصل تعامل پیچیده میان کاهش لذت، سبک مربیگری، ناامنی ساختاری، بی‌عدالتی ادراک‌شده، مقایسه‌های اجتماعی و نگرانی نسبت به آینده حرفه‌ای است.

نتیجه‌گیری: ترک فوتبال در دوران نوجوانی فرایندی تدریجی و چندبعدی است که در بستر تعامل میان عوامل فردی، بین‌فردی و ساختاری شکل می‌گیرد. ایجاد محیط‌های تمرینی حمایتگر، افزایش شفافیت در مسیر پیشرفت، بهبود کیفیت رابطه مربی بازیکن و طراحی سازوکارهای حمایتی در آستانه خروج می‌تواند در کاهش میزان ترک فوتبال نوجوانان نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا کند. یافته‌های این پژوهش می‌تواند مبنایی برای طراحی مداخلات مبتنی بر شواهد در فوتبال پایه ایران فراهم سازد.

واژه‌های کلیدی: ترک فوتبال، ترک ورزش، فوتبال پایه، نوجوانان

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲. استادیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. استادیار مدیریت ورزش، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: a_afrouzeh@sbu.ac.ir

استناد: کارگر، احسان؛ افروزه، علی و پورکیانی، محمد. (۱۴۰۶). واکاوی دلایل ترک فوتبال در میان نوجوانان ایرانی؛ تجربه بازیکنان. مدیریت و توسعه ورزش، ۱۶ (۲)، ۹۵-۱۱۷.

DOI: <https://doi.org/10.22124/JSMD.2026.33060.3054>

نوآوری پژوهش و پیام کلی

ترک فوتبال در دوران نوجوانی پدیده‌ای تدریجی و چندبعدی است که در تعامل میان عوامل روان‌شناختی، از جمله کاهش لذت و فرسایش انگیزشی، عوامل بین‌فردی مانند کیفیت رابطه مربی و بازیکن، و عوامل ساختاری نظیر ابهام مسیر پیشرفت و بی‌ثباتی جایگاه تیمی شکل می‌گیرد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد نحوه تجربه این عوامل در بستر واقعی فوتبال، نقش مهمی در شکل‌گیری فرایند ترک از فوتبال دارد.

مقدمه

ترک فوتبال در سنین نوجوانی به این معناست که بازیکن پیش از دستیابی به بالاترین سطح عملکرد فوتبالی خود، مسیر حرفه‌ای یا نیمه حرفه‌ای خود را در این رشته متوقف کند؛ فرآیندی که اغلب در چارچوب آکادمی‌ها و تیم‌های پایه فوتبال رخ می‌دهد. حذف یا کنار گذاشته شدن از تیم‌های جوانان می‌تواند با پیامدهای هویتی و روان‌شناختی قابل توجهی همراه باشد، به گونه‌ای که بسیاری از بازیکنان نوجوان پس از تجربه حذف، احساس از دست دادن هویت فوتبالی و سردرگمی در مسیر آینده خود را گزارش کرده‌اند (براون و پوتراک، ۲۰۰۹). علاوه بر این، برخی مطالعات نشان داده‌اند که ساختار رقابتی آکادمی‌های فوتبال، همراه با فرایندهای مداوم انتخاب و حذف بازیکنان، می‌تواند در تجربه فاصله‌گیری یا کناره‌گیری از فوتبال در میان نوجوانان نقش داشته باشد (میلز و همکاران، ۲۰۱۴). مطالعات در حوزه فوتبال نوجوانان نشان می‌دهد محیط‌های رقابتی فشرده، همراه با انتظارات عملکردی بالا از سوی مربیان و فشار برای تثبیت جایگاه در تیم، می‌تواند بازیکنان را در معرض تجربه فرسودگی قرار دهد و احتمال فاصله‌گیری آن‌ها از فوتبال را افزایش دهد (رونکن و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین مطالعه دیگری بر روی ورزشکاران نوجوان در ورزش‌های رقابتی مانند فوتبال نشان داده است افرادی که ورزش‌های رقابتی را ترک کرده‌اند، اغلب فشار والدین در دوره نوجوانی و حمایت محدود مربی را تجربه کرده‌اند (فریزر توماس و همکاران، ۲۰۰۸). در چنین شرایطی، خروج از مسیر فوتبال صرفاً به عنوان یک ناکامی ورزشی قابل تفسیر نیست، بلکه می‌تواند پیامدهای گسترده‌تری در ابعاد روان‌شناختی و رشدی نوجوانان از جمله تضعیف اعتماد به نفس، اختلال در شکل‌گیری هویت فردی و تأثیرگذاری بر انتخاب‌های تحصیلی و شغلی آنان به همراه داشته باشد (پارکر، ۲۰۰۵). از منظر نظری، این فرایند را می‌توان در چارچوب رویکردهای انگیزشی تحلیل کرد. بر اساس این دیدگاه‌ها، تداوم مشارکت در فعالیت‌های ورزشی زمانی تقویت می‌شود که بازیکن تجربه‌ای از پیشرفت، احساس شایستگی و دستیابی به اهداف معنادار داشته باشد؛ در مقابل، هنگامی که این تجربه‌ها تضعیف می‌شوند، کاهش انگیزه و احساس ناکامی می‌تواند به تدریج زمینه فاصله‌گیری از فوتبال را فراهم سازد. پتیچوف (۱۹۹۳) نیز ترک فعالیت ورزشی را فرایندی تدریجی می‌داند که در طی آن انگیزه‌های اولیه حضور در فعالیت به تدریج تضعیف می‌شود؛ این فرایند در بستر فوتبال پایه، در تعامل با فشارهای رقابتی و ساختار انتخابی آکادمی‌ها شدت بیشتری می‌یابد.

پژوهش‌ها در حوزه فوتبال نشان می‌دهند برخی ویژگی‌های مرتبط با فرایند آموزش، از جمله یکنواختی در تمرینات، شیوه‌های مربیگری و نحوه برنامه‌ریزی تمرین‌ها، می‌توانند در شکل‌گیری نگرش بازیکنان نسبت به ادامه یا ترک فوتبال نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشند (میلز و همکاران، ۲۰۱۴). علاوه بر این، تعارض میان الزامات تحصیلی و تعهدات ورزشی، به ویژه در دوره حساس دبیرستان، به عنوان یکی از عوامل مهم کناره‌گیری از فوتبال در میان نوجوانان مطرح شده است (پارکر، ۲۰۰۰). در کنار این عوامل، ابعاد روان‌شناختی و اجتماعی نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند؛ به گونه‌ای که کاهش علاقه درونی، احساس عدم پیشرفت و نیز ادراک ناکافی از حمایت اجتماعی از سوی مربیان یا خانواده، می‌تواند احتمال ترک فوتبال را افزایش دهد (رونکن و همکاران، ۲۰۱۸). افزون بر این، شواهد نشان می‌دهد مشارکت پایدار در فوتبال در دوران کودکی و نوجوانی می‌تواند با تداوم فعالیت بدنی و ورزشی در بزرگسالی مرتبط باشد؛ بنابراین ترک فوتبال در سنین

¹ Brown & Potrac

² Mills

³ Rongen

⁴ Fraser-Thomas

⁵ Parker

⁶ Petlichkoff

پایین ممکن است پیامدهایی فراتر از قطع یک فعالیت ورزشی داشته باشد و بر سبک زندگی فعال^۱ در سال‌های بعدی اثرگذار باشد (وان اسلویس^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). با این حال، علی‌رغم اهمیت ابعاد مختلف فوتبال، مطالعات درباره دلایل ترک فوتبال به‌ویژه در بافت‌های فرهنگی جهان جنوب همچنان محدود است، و همین امر ضرورت بررسی این پدیده در میان نوجوانان ایرانی را برجسته می‌سازد (براون و پوتراک، ۲۰۰۹؛ میلز و همکاران، ۲۰۱۴).

ترک فوتبال در دوران نوجوانی صرفاً به معنای پایان یک فعالیت ورزشی نیست، بلکه می‌تواند به‌عنوان یک گذار مهم بر مسیر رشد، هویت فوتبالی و تجربه زیسته نوجوان اثر بگذارد (مک‌گلینچی^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). خروج از فوتبال پایه، چه به صورت داوطلبانه و چه در قالب کنار گذاشته شدن از تیم، اغلب با پیامدهای روان‌شناختی و اجتماعی همراه است که به میزان درگیری فرد با فوتبال و سطح حمایت دریافت شده وابسته است. در این میان، کاهش احساس تعلق، تضعیف اعتماد به نفس و ابهام نسبت به آینده از جمله پیامدهای رایج گزارش شده‌اند (مک‌گلینچی و همکاران، ۲۰۲۲). علاوه بر این، شواهد نشان می‌دهد عواملی مانند لذت از فوتبال، کیفیت تجربه اجتماعی در تیم و وجود گزینه‌های جایگزین، در شکل‌گیری تصمیم به ترک نقش دارند؛ به گونه‌ای که کاهش لذت می‌تواند به عنوان یکی از نشانه‌های اولیه فاصله‌گیری از فوتبال تلقی شود (وان ایپرن^۴ و همکاران، ۲۰۲۲). در سطح انگیزشی و محیطی، پژوهش‌های جدید در حوزه فوتبال نشان داده‌اند سبک تعامل مربی به‌ویژه میزان حمایت از خود مختاری در برابر کنترل‌گری می‌تواند به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم قصد ترک فوتبال را در طول یک فصل تقویت یا تضعیف کند (فابرا^۵ و همکاران، ۲۰۲۳). نیکولز^۶ و همکاران (۲۰۱۶) نیز بیان کردند ورزشکاران دارای استقامت ذهنی بالاتر، رفتارهای غیرحمایتی مربیان را بهتر تشخیص می‌دهند و ادراک آنان از جو انگیزشی و کیفیت رفتار مربی با سطح استقامت ذهنی‌شان رابطه معناداری دارد. شواهد نشان می‌دهد عواملی مانند شرایط اجتماعی، سطح هدف‌گذاری و هم‌زمانی علایق دیگر با فوتبال، در تصمیم به تداوم یا ترک فوتبال نقش دارند. در کنار این موارد، ساختار فوتبال پایه که معمولاً با فرایندهای مستمر ارزیابی، انتخاب و حذف بازیکنان همراه است، به‌عنوان یکی از ویژگی‌های متمایز این حوزه مطرح شده است (برگین و لاگستاد^۷، ۲۰۲۳). همچنین فورد^۸ و همکاران (۲۰۲۳)، در بررسی آکادمی‌های فوتبال حرفه‌ای باشگاه‌های مختلف جهان، تنوع بالای فرایندهای شناسایی و پرورش استعداد را مهم دانسته و به چالش‌های موجود در ارزیابی و انتخاب بازیکنان اشاره داشتند. در این میان، تجربه خروج از آکادمی یا حذف از تیم می‌تواند با پیامدهای روان‌شناختی قابل توجهی همراه باشد (مک‌گلینچی و همکاران، ۲۰۲۲). خروج از آکادمی فوتبال، در صورت نبود حمایت روانی و اجتماعی، ممکن است با دشواری در سازگاری پس از خروج و افزایش پریشانی روانی همراه باشد (اسکاندل^۹ و همکاران، ۲۰۲۵).

از آنجا که ترک فوتبال در نوجوانی صرفاً یک تصمیم رفتاری یا پیامد چند متغیر منفرد نیست، بلکه تجربه‌ای زیسته، معنادار و چندلایه است که در بستر روابط تیمی، ارزیابی‌های مربی، ساختارهای باشگاهی، انتظارات خانوادگی و نگرانی‌های آینده تجربه می‌شود، پرداختن به آن مستلزم رویکردی است که بتواند معنای این تجربه را از منظر خود بازیکنان آشکار سازد. بر همین اساس، رویکرد پدیدارشناسی برای این پژوهش انتخاب شد، زیرا امکان فهم عمیق‌تر

¹ Active lifestyle

² Van Sluijs

³ McGlinchey

⁴ Van Yperen

⁵ Fabra

⁶ Nicholls

⁷ Bergin & Lagestad

⁸ Ford

⁹ Scandle

تجربه زیسته نوجوانان از فرایند ترک فوتبال و نحوه معنا دادن آنان به این پدیده را فراهم می‌کند. بر این اساس، پژوهش حاضر با تمرکز بر بستر فوتبال نوجوانان در ایران می‌تواند به ادبیات موجود کمک کند، زیرا بخش قابل توجهی از شواهد جدید ترک فوتبال در کشورهای اروپایی و در ساختارهای باشگاهی خاص تولید شده و تعمیم مستقیم آن به همه زمینه‌ها همیشه ممکن نیست (وان ایپرن و همکاران، ۲۰۲۲). باید به این موضوع اشاره کرد که ترک فوتبال در نوجوانی یک رویداد تک علتی نیست، بلکه نتیجه تعامل بین کیفیت تجربه فوتبالی، محیط انگیزشی و مربیگری، پویایی‌های اجتماعی تیم، ساختارهای انتخاب، حذف و حمایت پس از خروج است (برگین و لاگستاد، ۲۰۲۳).

در ایران مطالعات مشخصی در این حوزه انجام نشده است و پژوهش‌هایی از جمله جوانمردی و همکاران (۲۰۲۳) و ملائی‌نژاد و همکاران (۲۰۲۴)، ضیا و همکاران (۲۰۲۳) و دوستداری و همکاران (۲۰۱۵) بر موضوعاتی چون پرورش استعداد، مسیر انتقال بازیکنان از پایه به سطوح نخبگی و موفقیت‌های فنی تمرکز داشته‌اند. گزارش فوتبال حرفه‌ای فیفا^۱ (۲۰۲۳) نیز بر چالش‌های توسعه استعداد و حفظ بازیکنان جوان در آکادمی‌های فوتبال در سطح جهانی تأکید کرده است. با این حال، آنچه تاکنون توجه زیادی به آن نشده، تجربه زیسته بازیکنانی است که سال‌ها در این مسیر حضور داشته و در نهایت آن را ترک کرده‌اند. این کمبود پژوهشی به ویژه در بررسی ریشه‌های روان‌شناختی، اجتماعی، انگیزشی و ساختاری پدیده ترک فوتبال در بستر فرهنگی و اجتماعی ایران، باعث شده شناخت ما از چرایی و چگونگی این فرایند ناکافی باقی بماند. مسئله اصلی این پژوهش آن است که چرا علی‌رغم سرمایه‌گذاری‌های قابل توجه در فوتبال پایه، بسیاری از نوجوانان مستعد به تدریج از این مسیر فاصله می‌گیرند؟ بدیهی است، درک عمیق تجربیات زیسته این بازیکنان، شناسایی عواملی که باعث کاهش انگیزه‌شان شده و چگونگی معنای آن توسط بازیکنان، می‌تواند طراحی و ارائه راهکارهای موثر برای حفظ استعدادها در فوتبال پایه را ساده‌تر کند. این مطالعه می‌تواند به مربیان، مدیران آکادمی‌ها و سیاست‌گذاران کمک کند تا با شنیدن تجربیات بازیکنان، موانع تداوم مشارکت را بهتر شناسایی کرده و راهکارهای عملی برای ایجاد محیط‌های حمایت‌گر و پایدارتر در فوتبال پایه ایران طراحی نمایند. در نهایت، نتایج این پژوهش علاوه بر غنای ادبیات علمی داخلی، می‌تواند به توسعه استعدادهای ورزشی و افزایش ماندگاری نوجوانان در فوتبال کمک کند.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و طراحی پدیدارشناسی تفسیری انجام شد. دلیل انتخاب این رویکرد آن بود که مسئله پژوهش حاضر صرفاً توصیف رخداد ترک فوتبال نبود، بلکه فهم معانی و تفسیرهایی بود که بازیکنان نوجوان از این تجربه در بستر زندگی فوتبالی خود ارائه می‌کنند. در این چارچوب، ترک فوتبال به عنوان تجربه‌ای معنادار و چندلایه در نظر گرفته شد که فهم آن مستلزم توجه به نحوه ادراک، تعبیر و بازسازی ذهنی مشارکت‌کنندگان از این پدیده بود. مشارکت‌کنندگان به صورت هدفمند و با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. معیارهای ورود شامل داشتن سابقه حداقل ۵ سال بازی در سطح حرفه‌ای بود. منظور از سطح حرفه‌ای در این پژوهش، بازیکنانی بودند که حداقل پنج سال سابقه حضور مداوم در آکادمی‌های فوتبال باشگاه‌های لیگ برتر، لیگ دسته اول یا تیم‌های منتخب استانی با شرکت منظم در مسابقات کشوری رده‌های پایه را داشته‌اند. بنابراین، همه شرکت‌کنندگان تجربه محیط رقابتی نخبگی در سطح پایه را داشته‌اند، هرچند هیچ یک به سطح حرفه‌ای بزرگسالان (تیم‌های لیگ برتر یا دسته اول بزرگسالان) نرسیده بودند. فرایند نمونه‌گیری انجام مصاحبه تا زمانی ادامه یافت که داده‌ها از نظر مفهومی به اشباع نسبی رسیدند. در جدول ۱، ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان آورده شده است.

^۱ FIFA

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی شرکت‌کنندگان در پژوهش

Table 1. Demographic characteristics of the participants

نام	سن (سال)	سابقه فوتبالی (سال)	زمان گذشته از ترک فوتبال (سال)
Name	Age (Year)	Football Experiences (Year)	Football Dropout (Year)
شرکت کننده ۱	22	10	5
شرکت کننده ۲	18	8	1
شرکت کننده ۳	18	9	1
شرکت کننده ۴	18	9	1
شرکت کننده ۵	19	9	2
شرکت کننده ۶	18	8	1
شرکت کننده ۷	25	15	5
شرکت کننده ۸	24	14	5
شرکت کننده ۹	24	15	5
شرکت کننده ۱۰	23	12	3
شرکت کننده ۱۱	26	15	5
شرکت کننده ۱۲	26	12	4
شرکت کننده ۱۳	24	14	5

با توجه به مربیگری یکی از نویسندگان مقاله در حوزه فوتبال پایه، هفت بازیکن از طریق ارتباطات حرفه‌ای وی شناسایی شدند و پس از مصاحبه با آنان، در پایان از آنان خواسته شد تا نفرات دیگری را به تیم پژوهش معرفی کنند؛ بنابراین از این طریق نیز شش نفر دیگر به شرکت‌کنندگان در پژوهش اضافه شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها مصاحبه بود؛ هفت مصاحبه به صورت حضوری انجام شد. شش مصاحبه نیز با توجه به در دسترس نبودن برخی از بازیکنان برای مصاحبه حضوری، به صورت تلفنی انجام گرفت. مصاحبه‌ها در بازه زمانی آبان لغایت دی ماه ۱۴۰۴ صورت پذیرفت. برای انجام مصاحبه، ابتدا فرم راهنمای مصاحبه برای بازیکنان ارسال شد و پس از مطالعه آن، زمان و مکان مصاحبه هماهنگ می‌شد. مصاحبه‌ها به صورت نیمه ساختاریافته انجام شد و راهنمای مصاحبه با تمرکز بر تجربه زیسته بازیکنان از فرآیند ترک فوتبال طراحی شد. سؤالات مصاحبه به گونه‌ای تنظیم شد که مشارکت‌کننده بتواند تجربه خود را به صورت آزاد و با جزئیات بیان کند. نمونه‌ای از سؤالات عبارت بودند از: «در دورانی که فوتبال بازی می‌کردی بیشتر تصمیم‌ها از طرف خودت گرفته می‌شد یا از سوی دیگران مانند خانواده، مربی یا باشگاه؟»، «رابطه‌ات با مربیان و هم‌تیمی‌ها در طولانی دورانی که فوتبال بازی می‌کردی چگونه بود؟ آیا احساس می‌کردی جزئی از تیم هستی؟»، «به نظرت چه عواملی باعث شد به تدریج از فوتبال فاصله و تصمیم به ترک بگیری؟»، «در خصوص آینده فوتبالی و زندگی شخصی چه نگرانی‌ها و ابهام‌هایی داشتی؟» و «اگر دوباره به آن دوران برگردی، به نظرت چه چیزی می‌توانست باعث شود که به فوتبال ادامه دهی؟». بسته به پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان، پرسش‌های پیگیر و کاوشگر نیز برای تعمیق روایت‌ها مطرح می‌شد. با توجه به ویژگی‌ها و تجارب مختلف شرکت‌کنندگان، مصاحبه‌ها بین ۳۰ تا ۴۵ دقیقه به طول انجامید. همچنین به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد در هر زمان از مصاحبه می‌توانند جلسه را ترک کرده و از فرایند پژوهش خارج شوند. با اجازه مصاحبه‌شوندگان، هر مصاحبه به صورت کامل ضبط و سپس متن آن پیاده‌سازی شد. با توجه به ماهیت تفسیری پژوهش، پژوهشگران بر این نکته آگاه بودند که ورود به فرایند فهم و تفسیر کاملاً فارغ از پیش‌فهم‌ها

ممکن نیست. از این رو، به جای ادعای تعلیق کامل مفروضات، تلاش شد از طریق بازاندیشی روش‌مند، ثبت یادداشت‌های تأملی در طول فرایند گردآوری و تحلیل داده‌ها و گفت‌وگوی مستمر میان اعضای تیم پژوهش، نسبت به پیش‌فهم‌ها و مفروضات قبلی حساسیت تحلیلی ایجاد شود و اثر آن‌ها بر تفسیر داده‌ها تا حد امکان مدیریت شود. همچنین تجربیات متفاوت تیم پژوهش این فرایند را تسهیل کرد؛ یکی از محققان خود تجربه ترک فوتبال را داشت (درونی) و سایر محققان از لحاظ دانشی (بیرونی) به این حوزه تسلط داشتند.

برای تأکید بر ناشناس ماندن شرکت‌کنندگان، نام‌های آنان با عنوان «شرکت‌کننده» جایگزین شد. تحلیل داده‌ها، مطابق با روش شش مرحله‌ای براون و کلارک (۲۰۰۶) انجام شد؛ (۱) آشنایی با داده‌ها، (۲) کدگذاری داده‌ها، (۳) تولید مضامین اولیه از کدها، (۴) مرور و توسعه مضامین، (۵) تعریف و نام‌گذاری مضامین و (۶) نگارش گزارش. همچنین برای اطمینان از انجام صحیح تحلیل و همچنین افزایش اعتبار یافته‌ها، تلاش شد در هنگام تحلیل، چک‌لیست براون و کلارک (۲۰۰۶) مد نظر محققان قرار گیرد. با وجود در نظر گرفتن شش مرحله فوق، در مرحله تحلیل داده‌ها محققان به این موضوع واقف بودند که تحلیل داده‌ها یک مسیر خطی نیست، بنابراین هرکجا که لازم بود محققان بین این شش مرحله به جلو و یا عقب حرکت کردند (برن؛ ۲۰۲۲). برای تعیین موثق بودن داده‌ها که در پژوهش‌های کیفی معادل روایی و پایایی در پژوهش‌های کمی است، از معیارهای گوبا و لینکلن^۳ (۱۹۹۴) شامل اعتبارپذیری^۴، انتقال‌پذیری^۵، تأییدپذیری^۶ و اطمینان‌پذیری^۷ استفاده شد. برای افزایش اعتمادپذیری پژوهش، مجموعه‌ای از اقدامات روش‌مند انجام شد. برای تقویت اعتبارپذیری، مصاحبه‌ها پس از پیاده‌سازی چندین بار مرور شدند، کدها و مضامین در جلسات مشترک تیم پژوهش بازبینی شدند، و در موارد لازم، برداشت‌های تحلیلی با برخی مشارکت‌کنندگان تطبیق داده شد تا میزان هم‌خوانی آن‌ها با تجربه زیسته افراد بررسی شود. برای تقویت انتقال‌پذیری، تلاش شد زمینه پژوهش، ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان و شرایط شکل‌گیری تجربه ترک فوتبال به صورت نسبتاً غنی و دقیق توصیف شود. همچنین برای افزایش تأییدپذیری و اطمینان‌پذیری، مسیر تحلیل داده‌ها، تصمیمات مربوط به کدگذاری، تغییرات مضامین و یادداشت‌های تحلیلی ثبت شد تا منطق استنتاج‌ها و روند شکل‌گیری یافته‌ها قابل پیگیری و ممیزی باشد.

یافته‌ها و بحث

تحلیل داده‌ها نشان داد تجربه ترک فوتبال در میان نوجوانان در قالب پنج مضمون اصلی شامل فرسایش انگیزشی و هیجانی در مسیر فوتبالی، ابهام ساختاری و ناپایداری مسیر پیشرفت، تضعیف ادراک شایستگی در بستر رقابتی فوتبال، اختلال در روابط حرفه‌ای و تجربه بی‌عدالتی، و فشارهای روانی، اجتماعی و نگرانی‌های آینده‌محور قابل فهم است. این مضامین، ابعاد مختلف تجربه زیسته بازیکنان از فاصله‌گیری تدریجی از فوتبال را نشان می‌دهند (شکل ۱).

¹ Braun & Clarke

² Byrne

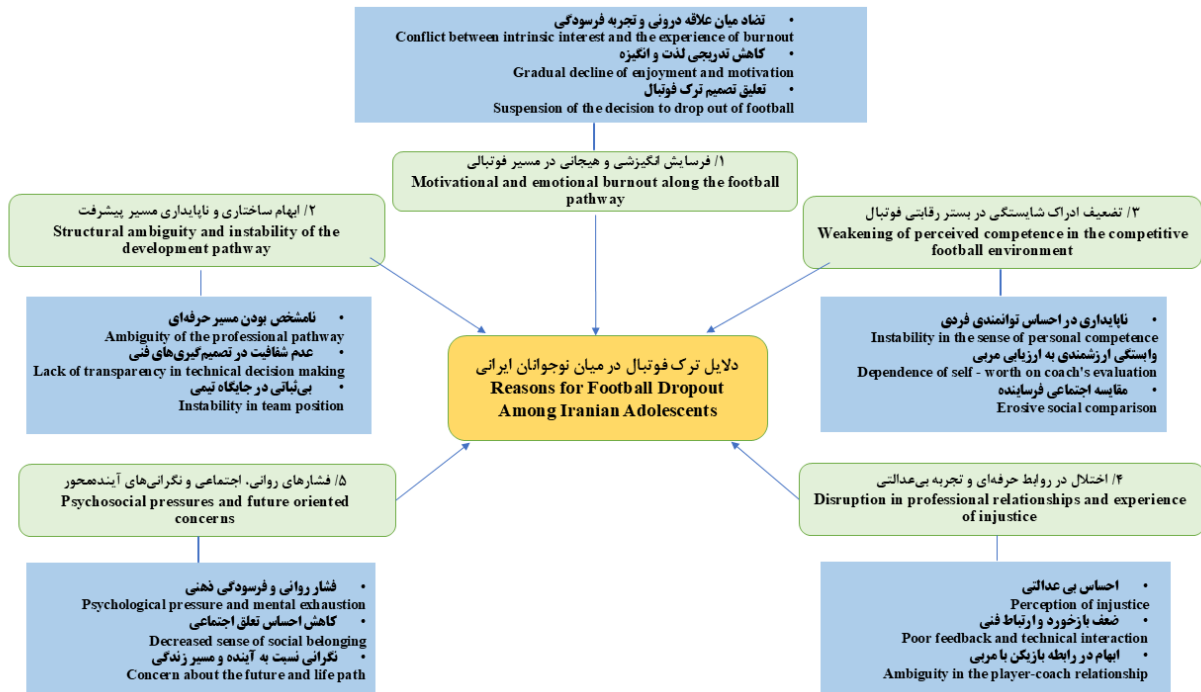
³ Guba & Lincoln

⁴ Credibility

⁵ Transferability

⁶ Dependability

⁷ Confirmability

شکل ۱. مدل شبکه مضامین
Figure 1. Thematic Network Model

در ادامه، هر یک از مضامین به دست آمده در پژوهش حاضر، تشریح می‌شود.

۱. فرسایش انگیزشی و هیجانی در مسیر فوتبالی

تحلیل داده‌ها نشان داد، یکی از مضامین اصلی، اهمیت فرسایش انگیزشی و هیجانی در مسیر ترک فوتبال بود. در این مضمون، سه مضمون فرعی شامل تضاد میان علاقه درونی و تجربه فرسودگی، کاهش تدریجی لذت و انگیزه و تعلیق تصمیم ترک فوتبال شناسایی شد.

برخی مشارکت‌کنندگان بیان کردند علی‌رغم علاقه و انگیزه اولیه، فشارهای محیطی و انتظارات مستمر باعث شده بود که لذت تجربه فوتبال کاهش یابد و حتی ادامه مسیر برای آن‌ها خستگی‌آور شود. در این راستا، اهمیت تضاد میان علاقه درونی و تجربه فرسودگی در نقل قول شرکت‌کننده (۱) و (۱۳) مشهود است:

«بیشتر تصمیم‌ها از طرف خودم بود، خیلی حالا بخوام واردش بشم، از طرف پدرم حمایتی بود، از طرف مادرم نه، مادرم می‌گفت مثلاً درس بخون! اما بیشتر علاقه خودم بود که ادامه بدم و فشاری هم نبود. یعنی بودا، من خودم توجه نمی‌کردم دیگه و هرچیز شده ادامه می‌دادم» (شرکت‌کننده ۱).

«الان هنوزم تفریحی بازی می‌کنم اما وقتی یادم میاد می‌تونست چی بشه و نتیجه الان چیه واقعا خب حسرت می‌خورم و همش می‌گم کاش یه شهر بزرگ بودم شاید مسیر فوتبالم عوض می‌شد...» (شرکت‌کننده ۱۳).

این یافته‌ها در راستای مطالعه یانسن و لبلانک^۱ (۲۰۱۰) می‌باشد که نشان دادند کاهش علاقه درونی و افزایش خستگی ذهنی مهم‌ترین عوامل روانی ترک ورزش در نوجوانان هستند و افت انگیزه و تجربه ناکامی در رقابت‌ها می‌تواند فرآیند ترک ورزش را آغاز کند. درحالی که شرکت کننده ۷ بیان داشت:

«من چون از اول تو سطح بالا بازی می‌کردم خب توقعم خیلی بالا بود و این به من یک سری جاه‌ضربه زد. مثلاً یک فصل رفتم تیم هوادار و اونجا مربی بهم بازی نمی‌داد چون تو اون پست ترافیک بازیکن داشت و به من بازی نمی‌رسید، بخاطر همین خیلی بهم ریختم و دوران بد فوتبالم شروع شد.» (شرکت کننده ۷)

در همین راستا، فابرا و همکاران (۲۰۲۳) بیان کردند نوجوانان در محیط‌های رقابتی فوتبال، اگر موفقیت‌های کوتاه مدت و بازخورد مثبت از مربیان دریافت نکنند، انگیزه خود را به‌طور پیوسته از دست می‌دهند و این کاهش انگیزه با شدت فشار روانی و استرس مرتبط است. همچنین شرکت کننده (۳) به کاهش تدریجی لذت و انگیزه اشاره کرد:

«من به این هیچوقت فکر نکردم که فوتبال جا برای ادامه دادن نداره اما خب بعضی وقتا این‌که بدونم خانواده از من انتظار دارن که چون منو حمایت می‌کنن، ازم انتظارم دارن که به جایی برسم، آره باعث شده هرچور که شده به هر قیمتی باید ادامه بدی این فوتبالو ادامه بدم و دیگه افتادم تو این مسیر و راه برگشتی نیست!» (شرکت کننده ۳)

در حالی که بازیکنان در خصوص ادامه فعالیت فوتبالی علی‌رغم افت محسوس لذت، تحمل موقتی شرایط نامطلوب به‌جای حل آن‌ها توضیح دادند که حتی وقتی علاقه‌شان به فوتبال هنوز وجود داشت، تحمل شرایط دشوار، کمبود فرصت بازی یا بی‌شفاف بودن مسیر پیشرفت باعث شد که لذت آن‌ها از بازی کاهش یابد.

شرکت کننده (۵) به تعلیق تصمیم ترک فوتبال اشاره داشت و بیان کرد:

«من خب در واقع انتظاراتی که پدرم و عموم دارند که به اون سطح حرفه‌ای برسم که بتونم حداقل به سری از مشکلات خانواده رو به هر حال بتونم حل کنم، و اینکه در جامعه بتونم اون اسم و جایگاه رو پیدا کنم!» (شرکت کننده ۵)

به نظر می‌رسد نوجوانان قادر به تصمیم‌گیری قطعی برای ترک یا ادامه فوتبال نیستند؛ و معمولاً تصمیم خود را به امید بهبود شرایط به تعویق می‌انداختند. در این رابطه شرکت کننده ۷ بیان داشت:

«خب من یک مقطعی فوتبال رو گذاشتم کنار بخاطر آرامش و این چیزا ولی دور و بری‌هام رو دیدم و امید گرفتم، و با خودم گفتم هنوز سنم کمه حیفه باید برگردم! اینکه مثلاً نمونه‌های موفق می‌دیدم دور و برم که برگشتن و موفق شدن باعث می‌شد امید بگیرم دوباره!» (شرکت کننده ۷)

در ادامه شرکت کننده (۱۳) افزود:

«یه عامل مهم تو کاهش انگیزم مصدومیت بود. مصدومیت واقعا منو خیلی عقب انداخت! هر بار که اومدم قوی‌تر برگردم دوباره آسیب می‌دیدم و دیگه یکی دوبار آخر تقریباً فهمیدم که نمیتونم مثل سابق برگردم!» (شرکت کننده ۱۳)

¹ Janssen & Blanc

به طور کلی در مضمون فرسایش انگیزشی و هیجانی در مسیر فوتبالی، نتایج نشان می‌دهد فرسایش انگیزشی در فوتبال نوجوانان غالباً به صورت تدریجی و خاموش شکل می‌گیرد. بازیکن ممکن است همچنان در تمرینات و مسابقات حضور داشته باشد، اما از نظر هیجانی و روانی فاصله گرفته باشد. کاهش لذت از بازی یکی از قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های ترک فوتبال است و این کاهش می‌تواند پیش از تصمیم نهایی برای خروج آغاز شود (وان ایپرن و همکاران، ۲۰۲۲). در تبیین انگیزش در فعالیت‌های ورزشی، برخی رویکردهای انگیزشی، به‌ویژه نظریه خودتعیین‌گری، بر این نکته تأکید دارند که تداوم مشارکت زمانی پایدار می‌ماند که فرد فعالیت را به صورت داوطلبانه، معنادار و برآمده از انتخاب شخصی تجربه کند. در این چارچوب، احساس خودمختاری به عنوان یکی از نیازهای بنیادین روان‌شناختی، به ادراک فرد از اختیار، انتخاب و کنترل بر رفتار خود اشاره دارد و تضعیف آن می‌تواند به کاهش انگیزش درونی و فاصله‌گیری تدریجی از فعالیت منجر شود (دسی و رایان، ۲۰۰۰؛ رایان و دسی، ۲۰۱۷).

۲. ابهام ساختاری و ناپایداری مسیر پیشرفت

تحلیل داده‌ها نشان داد یکی دیگر از مضامین اصلی در تجربه ترک فوتبال، ابهام ساختاری و ناپایداری مسیر پیشرفت است. این مضمون از سه مضمون فرعی شامل نامشخص بودن مسیر حرفه‌ای، عدم شفافیت در تصمیم‌گیری‌های فنی و بی‌ثباتی در جایگاه تیمی تشکیل شد. روایت مشارکت‌کنندگان نشان داد نوجوانان در بسیاری از موارد، آینده فوتبالی خود را در فضای مبهم، ناپایدار و پیش‌بینی‌ناپذیر تجربه می‌کردند. در این راستا، برخی مشارکت‌کنندگان بیان کردند که نمی‌دانستند بر چه اساسی باید پیشرفت کنند یا چرا ناگهان از مسیر قبلی خود جدا شده‌اند. در این زمینه، شرکت‌کننده (۱۰) گفت:

«یه سری وقتا مربی انگار ترکیبش از قبل معلوم بود و اصلاً توجهی به باقی بازیکنان نداشت مثلاً ما یه دفاع وسط داشتیم که خیلی از نظر بدنی عقب افتاده بود! اما به یک نفر دیگه که خیلی آماده تر بود ترجیح داد چون اونو مربی از قبل می‌شناخت!» (شرکت‌کننده ۱۰).

همچنین شرکت‌کننده (۴) اظهار داشت:

«من خب تقریباً سال هفتم هشتم که بودم یه تیمی بازی می‌کردم و همه چی خوب بود اما تیم به مشکلاتی خورد و واگذار شد به یک تیم دیگه و چون من مجبور شدم به بازی تو تیم جدید و دخالتی تو این تصمیم نداشتیم و تیم هم از هم پاشید باعث شد که دیگه روند منمیم شروع بشه تو فوتبال!» (شرکت‌کننده ۴)

این بخش از تجربه مشارکت‌کنندگان با یافته‌های پژوهش‌های پیشین مولینرو و همکاران، ۲۰۰۶؛ رلواس و همکاران، ۲۰۱۰ نیز هم‌خوان است، زیرا در این مطالعات نیز نبود مسیر روشن پیشرفت و ابهام در انتظارات مربیان، از زمینه‌های مهم کاهش انگیزه و فاصله‌گیری از ورزش در نوجوانان دانسته شده است (مولینرو^۱ و همکاران، ۲۰۰۶؛ رلواس^۲ و همکاران، ۲۰۱۰).

در زیرمضمون عدم شفافیت در تصمیم‌گیری‌های فنی، بازیکنان احساس می‌کردند بسیاری از تصمیم‌های مهم درباره انتخاب، بازی دادن یا کنار گذاشتن آنان، بدون توضیح روشن اتخاذ می‌شود. همچنین شرکت‌کننده (۸) به عدم شفافیت در تصمیم‌گیری‌های فنی اشاره کرد:

¹ Molinero

² Relvas

«من خب رده نونهالان و نوجوانان که مسابقات بودیم، مربی تیم شیراز گفت بیا برامون سال بعد بازی کن و منم خب چون شهر کوچک بودم این برام موقعیت خوبی بود، سال بعدش من رفتم و قبول هم شدم اما مربی سابقم تا فهمید، همه چی بهم ریخت!» (شرکت کننده ۸)

این نقل قول نشان می‌دهد برخی نوجوانان کنترلی بر مسیر حرفه‌ای خود ندارند و تلاش‌های آن‌ها بیهوده است. این تفسیر با مطالعاتی همسو است که نشان داده‌اند ابهام در ارزیابی و انتخاب بازیکنان، می‌تواند به کاهش ادراک کنترل و شکل‌گیری قصد ترک همراه شود (رلواس و همکاران، ۲۰۱۰؛ فابرا و همکاران، ۲۰۲۳). این درحالی است که در زیرمضمون بی‌ثباتی در جایگاه تیمی، بازیکنان از تجربه‌ای گفتند که در آن جایگاه‌شان در تیم دائماً متزلزل، وابسته به سلیقه مربی و فاقد ثبات بود. شرکت‌کننده (۴) در این باره گفت:

«اون یکی دو تیمی که باعث شد بیشتر به ترک فوتبال نزدیک بشم طوری بود که دیگه مربی سلیقه‌ای بازیکن انتخاب می‌کرد. انگار یه جواری بود مثلاً بازیکن تمرین نمی‌اومد اما روز مسابقه فیکس بود.. یا بازیکن کلاً همه تمرین‌ها رو می‌اومد ولی خب نیمکت بود. اینا رو خود مربی هم گفته بود که مثلاً من سلیقه‌ای انتخاب می‌کنم و خب این دیگه دلیلی بود که تمرین‌ها رو کلاً نرم یا کمتر برم!» (شرکت کننده ۴)

این روایت نشان می‌دهد بی‌ثباتی در جایگاه تیمی فقط یک وضعیت فنی نبود، بلکه تجربه‌ای از ناامنی حرفه‌ای و بی‌اعتمادی به ساختار تیم را ایجاد می‌کرد.

۳. تضعیف ادراک شایستگی در بستر رقابتی فوتبال

تحلیل داده‌ها نشان داد تضعیف ادراک شایستگی در بستر رقابتی فوتبال یکی دیگر از مضامین اصلی تجربه ترک فوتبال در میان نوجوانان است. این مضمون از سه زیرمضمون شامل ناپایداری در احساس توانمندی فردی، وابستگی ارزشمندی به ارزیابی مربی، و مقایسه اجتماعی فرساینده تشکیل شد. تجربه مشارکت‌کنندگان نشان داد ادراک توانمندی آنان به تدریج در تعامل با محیط رقابتی، کیفیت بازخوردها و مقایسه‌های مداوم تضعیف شده است. روایت مشارکت‌کنندگان در زیرمضمون ناپایداری در احساس توانمندی فردی، نشان داد برخی بازیکنان حتی با وجود ادامه حضور در فوتبال، احساس می‌کردند از اوج خود فاصله گرفته‌اند یا دیگر مانند گذشته توانمند نیستند. شرکت‌کننده (۱۱) گفت:

«بعد از آسیب دیدگیم من هنوزم فوتبال بازی می‌کنم و ادامه دادم همچنان! ولی واقعاً خب یه چیزایی اذیت و دل‌زده‌ام کرده مثل اینکه کسایی که موقع اوجم بازیمو نگاه می‌کردن الان از من بهترن باعث میشه حسرت بخورم و احساس کنم عقب موندم.» (شرکت کننده ۱۱).

این نقل قول نشان می‌دهد احساس توانمندی برای این بازیکنان امری ثابت و پایدار نبوده، بلکه به شدت تحت تأثیر موقعیت‌های تازه، آسیب‌دیدگی، رقابت و مشاهده پیشرفت دیگران قرار داشته است. این موضوع با پژوهش‌هایی همسو است که نشان می‌دهند ادراک شایستگی، بیش از توانایی عینی، تحت تأثیر کیفیت تجربه‌های محیطی و تعاملات اجتماعی در ورزش قرار دارد (هاروود و ترور، ۲۰۲۰؛ اسمیت و همکاران، ۲۰۱۶). در حالی که در زمینه وابستگی

ارزشمندی به ارزیابی مربی، بازیکنان تجربه خود را از این که ارزشمندی و شایستگی شان را بر اساس واکنش های مربی می سنجیدند، توصیف کردند. شرکت کننده (۱۰) بیان داشت:

«من هیچوقت یادم نمیره مربیمون یک بار بازی دوستانه داشتیم آخرای بازی بود و منو فرستاد داخل. خب منم خیلی انگیزه داشتم خودمو نشون بدم بعد یهو دیدم مربیمون اصلاً ول کرد رفت انگار که بازی ما براش اهمیت نداشت و این خیلی حالمو بد کرد.» (شرکت کننده ۱۰).

این روایت نشان می دهد برای برخی نوجوانان، ارزیابی مربی تنها یک بازخورد فنی نبود، بلکه مبنای قضاوت درباره ارزشمندی فردی و آینده فوتبالی آنان شده بود. پژوهش های پیشین نیز نشان داده اند کیفیت بازخورد و سبک مربیگری می تواند نقش مهمی در تقویت یا تضعیف نیاز به شایستگی در ورزشکاران نوجوان ایفا کند (کوران و همکاران، ۲۰۱۵؛ فابرا و همکاران، ۲۰۲۳). در زیرمضمون مقایسه اجتماعی فرساینده، مشارکت کنندگان به تجربه مداوم مقایسه خود با بازیکنان دیگر اشاره کردند؛ مقایسه ای که اغلب در بستری نابرابر و همراه با احساس عقب ماندگی شکل می گرفت. شرکت کننده (۵) گفت:

«بله، من دوستانی در تهران و مشهد داشتم که در واقع به واسطه مسئله جغرافیایی از من جلوتر بودن و تیمشون در سطح های بالاتری از کشور بازی می کرد و من تقریباً این شانس رو نداشتم که بتونم خودمو نشون بدم. به همین واسطه احساس عقب بودن از رفیقام و دوستان رو داشتم!» (شرکت کننده ۵)

در این راستا، شرکت کننده (۲) نیز گفت:

«من تقریباً از ۱۲-۱۳ سالگی فوتبال رو شروع کردم و متقابلاً خیلی ها بودن که از زودتر شروع کردن و خوبیش این بود که اونا تیمای خوبی رو از بچگی شروع کرده بودن. اونا پایه شون قوی بود. من همین الان دارم توی این تیم توی این رده بازی می کنم، فیکس بازی می کنم لیگ کشور رفتم، اما خیلی از آیتیم هایی که توی رده پایه باید یاد می گرفتم رو یاد نگرفتم. برای چی؟ چون تیمی که اول بودم اصلاً به فکر ما نبود. قطعاً اونا خیلی از من بهتر بودن، تو آگاهی محیطی، توی همه چی از من و خیلی بازیکنای دیگه سرترا بودن!» (شرکت کننده ۲)

این تجربه نشان می دهد مقایسه اجتماعی در میان بازیکنان، در بستری نابرابر به تجربه ای فرساینده تبدیل می شود و به احساس مداوم عقب ماندگی و ناکافی بودن می انجامد. در چنین شرایطی، بازیکن ارزیابی از توانمندی خود را بر پایه مقایسه با دیگران انجام می دهد و به تدریج نسبت به شایستگی خود دچار تردید می شود؛ الگویی که در مطالعات پیشین نیز با کاهش اعتماد به نفس و افت انگیزش در فوتبال نوجوانان مرتبط شناسایی شده است (مورلی و همکاران، ۲۰۱۶؛ وان ایپرن و همکاران، ۲۰۲۲).

همچنین در ادامه شرکت کننده (۹) گفت:

«یادمه بازی خارج از خونه داشتیم با ایمان سبز شیراز! بعد که رسیدیم دیدیم همه بازیکناشون، هیکلشون و بدنشون خوبه و متخصص تغذیه دارن و مربی بدنساز و چندجور مربی دارن در حالی که ما نه از این چیزا داشتیم تو شهرمون نه بزرگترمون همچین الگوهایی برامون بودن تو این چیزا!» (شرکت کننده ۹)

بررسی روایت‌های شرکت‌کنندگان در این مضمون نشان می‌دهد، مقایسه اجتماعی برای این نوجوانان صرفاً مقایسه مهارتی بین افراد نبوده، چرا که خود را با ابعاد ساختاری، جغرافیایی و امکاناتی تیم‌های دیگر مقایسه می‌کردند، و این منجر به احساس نابرابری و تضعیف خود ارزشی برای آنان می‌شد. این تفسیر با مطالعاتی همسو است که مقایسه اجتماعی منفی را با افزایش اضطراب عملکرد، کاهش اعتمادبه‌نفس و تضعیف انگیزه مرتبط دانسته‌اند (مورلی و همکاران، ۲۰۱۶؛ ایزوآرد گوتور و همکاران، ۲۰۱۶). در چارچوب نظریه‌های انگیزشی، احساس شایستگی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی در شکل‌گیری و تداوم مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در نظر گرفته می‌شود. بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، شایستگی به ادراک فرد از توانایی خود در انجام موفقیت‌آمیز فعالیت و پیشرفت در آن اشاره دارد و نقش مهمی در حفظ درگیری روانی و انگیزش درونی ایفا می‌کند. زمانی که این احساس در نتیجه تجربه‌های محیطی، بازخوردهای مبهم یا شکست‌های مکرر تضعیف شود، احتمال کاهش انگیزه و کناره‌گیری از فعالیت افزایش می‌یابد (دسی و رایان، ۲۰۰۰؛ رایان و دسی، ۲۰۱۷).

یافته‌های این مضمون نشان می‌دهد بازیکنان در بستر رقابتی فوتبال، به‌تدریج در ارزیابی توانمندی‌های خود دچار تردید شده و احساس می‌کنند توانایی لازم برای پیشرفت در مسیر فوتبالی را ندارند. این تجربه‌ها را می‌توان به‌عنوان نشانه‌هایی از تضعیف ادراک شایستگی در نظر گرفت؛ به‌گونه‌ای که بازیکن نه‌تنها نسبت به عملکرد فعلی خود، بلکه نسبت به امکان پیشرفت آینده نیز دچار بی‌اعتمادی می‌شود. این وضعیت در پژوهش‌های پیشین نیز به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی افت انگیزش و کناره‌گیری از ورزش در میان نوجوانان گزارش شده است (اسمیت و همکاران، ۲۰۱۶؛ فابرا و همکاران، ۲۰۲۳).

۴. اختلال در روابط حرفه‌ای و تجربه بی‌عدالتی

تحلیل داده‌ها نشان داد اختلال در روابط حرفه‌ای و تجربه بی‌عدالتی یکی دیگر از مضامین اصلی در تجربه ترک فوتبال بود. این مضمون از سه زیرمضمون شامل احساس بی‌عدالتی، ضعف بازخورد و ارتباط فنی، و ابهام در رابطه بازیکن با مربی تشکیل شد. داده‌ها نشان داد برای بسیاری از نوجوانان، کیفیت رابطه با مربی و ادراک انصاف در تیم، نقشی اساسی در شکل‌گیری پیوند یا فاصله‌گیری آنان از فوتبال داشته است. در زیرمضمون احساس بی‌عدالتی، مشارکت‌کنندگان توضیح دادند که فرصت بازی، انتخاب در ترکیب و میزان دیده‌شدن، همیشه با تلاش و عملکرد آنان متناسب نبود. شرکت‌کننده (۵) گفت:

«من آخرین تیمی که بودم، منو خیلی کم بازی می‌دادن. مثلاً به عنوان بازیکن تعویضی شاید دقیقه ۹۰ یا آخر منو بازی می‌دادن، با اینکه من تمریناتم رو به صورت مستمر و کامل ادامه می‌دادم. مثلاً به بقیه می‌گفتن آقا اگر تمرین منظم نیاین شما رو بازی نمی‌دیم. ولی خب ما به فردی رو داشتیم تمرینش رو اصلاً مرتب نمی‌اومد، نمی‌تونست اون فوتبال رو به صورت خوب اجرا کنه و شاید روزش نبود ولی خب با این حال بازی می‌دادن. اما با این حال مایی که تمرین منظم می‌اومدیم مارو داخل ترکیب نمیداشتند حتی به عنوان بازیکن تعویضی!» (شرکت‌کننده ۵).

همچنین شرکت‌کننده ۶ بیان داشت:

«ما دو تا بازیکن داشتیم که به عنوان کمک، سر تمرین‌ها در رده‌های پایه‌تر یا مدرسه فوتبال به اون مربی کمک می‌کردن و جالبه که اون چند نفر تقریباً فیکس بودن داخل هر بازی!» (شرکت‌کننده ۶).

این تجربه‌ها نشان می‌دهد برای بازیکنان، مسئله فقط کم‌بازی کردن نبود، آنها احساس می‌کردند منطق فرصت‌ها ناعادلانه است و تلاش آنان به رسمیت شناخته نمی‌شود. پژوهش‌های مرتبط نیز نشان داده‌اند تجربه بی‌عدالتی ادراک شده می‌تواند انگیزش ورزشی را کاهش داده و احتمال فاصله‌گیری روانی از تیم را افزایش دهد (بالیش^۱ و همکاران، ۲۰۱۴). در زیرمضمون ضعف بازخورد و ارتباط فنی، برخی بازیکنان به نبود بازخورد سازنده و سلطه روابط غیرشفاف در ارزیابی اشاره کردند. شرکت‌کننده (۶) گفت:

«خب همیشه گفت همیشه، ولی اکثر مواقع عدالته رعایت نمی‌شد و اینجوری بهتون بگم که حتی مربی حتی به همم رحم نمی‌کردن و زیراب همو می‌زدن چه برسه به بازیکن. اینجوری بودش که مثلاً یه بازیکن زیراب یه بازیکن دیگه رو می‌زد و سر همینم واقعاً مربی بعضی وقتا می‌شد که معیار بازی دادنش این بودش که به جای فنی بودن بازیکن معیارش این بود که این بازیکن چقدر ارتباطش با مربی خوبه مثلاً چقدر حرف مربی رو گوش می‌کنه یا اینکه بیرون زمین چقدر واسه طرف کار می‌کنه!» (شرکت‌کننده ۶).

این روایت نشان می‌دهد بازیکن در چنین فضایی نه‌فقط از نظر فنی، حتی از نظر ارتباطی نیز احساس ناامنی می‌کند و نمی‌داند برای بهتر شدن دقیقاً باید چه کند. این موضوع با پژوهش‌هایی که نشان داده‌اند فقدان بازخورد شفاف و حمایتی، با کاهش انگیزه، افزایش احساس بی‌اثری و فرسودگی روانی در ورزشکاران نوجوان همراه است، نیز همسو است (اسمیت و همکاران، ۲۰۱۶؛ هاروود و ترور، ۲۰۲۰). در زیرمضمون ابهام در رابطه بازیکن با مربی، برخی مشارکت‌کنندگان از تجربه روابطی سخن گفتند که در ظاهر صمیمی یا قابل اعتماد بودند، اما در عمل مبهم، غیرشفاف و حتی آسیب‌زا تجربه شدند. شرکت‌کننده (۶) گفت:

«درسته من خب چون خودم خیلی آدمی‌ام که خوب ارتباط می‌گیرم سعی می‌کردم با هم تیمی-هام خوب باشم و یه رفاقتی داشته باشیم دیگه ولی اکثراً ازم سواستفاده می‌شد. مثلاً چون کمک مربی مون از لحاظ سنی جوون بود و خب بهتر سعی می‌کرد با بچه‌ها ارتباط بگیره و منم فکر می‌کردم میشه مثلاً باهاش در مورد همه چیزا حرف زد و میشه باهاش مثلاً یکم رفیق بود! ما باهاش صحبت کردیم و بعد فهمیدیم که این حرفا رو انتقال میدن به سرمربی! تجربه بدی بود برام و سعی می‌کنم توی تیمای بعدیم خیلی صمیمی نباشم و همه چیزو نگم!» (شرکت‌کننده ۶)

این تجربه‌ها نشان می‌دهد رابطه مربی و بازیکن برای نوجوانان اساساً بخشی از احساس امنیت، اعتماد و تعلق آنان به محیط فوتبال را شکل می‌دهد. مطالعات اخیر نیز تأکید کرده‌اند که نبود ارتباط شفاف و حمایتگرانه در روابط مربی-بازیکن، می‌تواند از عوامل تقویت‌کننده قصد ترک فوتبال باشد (فابرا و همکاران، ۲۰۲۳؛ مک‌گلینچی و همکاران، ۲۰۲۲). در همین راستا، بگیاس و همکاران (۲۰۲۵) نشان دادند خوش‌رویی و ادب بازیکنان فوتبال پایه نسبت به مربیان و بالعکس، در وضعیت مناسبی است. اما باید توجه کرد پژوهش فوق به صورت کمی انجام شده است و خوش‌رویی و ادب تنها بخشی از ارتباطات بین مربی و بازیکنان است. اما در پژوهش حاضر که به صورت کیفی انجام شد، این مورد به عنوان یکی از چالش‌های مهم نمایان شد. در کنار شایستگی و خودمختاری، احساس ارتباط و تعلق به دیگران به‌عنوان یکی دیگر از نیازهای بنیادین روان‌شناختی در نظریه خودتعیین‌گری مطرح می‌شود. این مؤلفه به

¹ Balish

تجربه فرد از دیده شدن، درک شدن و دریافت حمایت در تعامل با دیگران اشاره دارد و نقش مهمی در شکل گیری تجربه مثبت از فعالیت و تداوم مشارکت ایفا می کند. در محیط های ورزشی، کیفیت روابط میان بازیکنان و مربیان می تواند این احساس را تقویت یا تضعیف کند و در نتیجه بر سطح انگیزش و میزان درگیری روانی بازیکن با فعالیت اثرگذار باشد (دسی و رایان، ۲۰۰۰؛ رایان و دسی، ۲۰۱۷).

یافته های این مضمون نشان می دهد برای بسیاری از بازیکنان، رابطه با مربی صرفاً یک تعامل فنی نیست، بلکه بخشی از تجربه عاطفی و اجتماعی آنان از حضور در تیم را شکل می دهد. در شرایطی که این رابطه با بی توجهی، بی عدالتی یا عدم شفافیت همراه باشد، احساس دیده شدن، حمایت و تعلق در بازیکن تضعیف می شود. این وضعیت را می توان به عنوان نشانه ای از اختلال در احساس ارتباط در محیط فوتبال در نظر گرفت؛ عاملی که در مطالعات پیشین نیز با کاهش انگیزش و افزایش احتمال ترک فعالیت ورزشی مرتبط دانسته شده است (فابرا و همکاران، ۲۰۲۳؛ مک گلینچی و همکاران، ۲۰۲۲).

۵. فشارهای روانی، اجتماعی و نگرانی های آینده محور

تحلیل داده ها نشان داد فشارهای روانی، اجتماعی و نگرانی های آینده محور یکی دیگر از مضامین اصلی در تجربه ترک فوتبال بود. این مضمون از سه زیرمضمون شامل فشار روانی و فرسودگی ذهنی، کاهش احساس تعلق اجتماعی، و نگرانی نسبت به آینده و مسیر زندگی تشکیل شد. داده ها نشان داد که بسیاری از نوجوانان، ترک فوتبال را نه فقط به عنوان پایان یک فعالیت، بلکه به عنوان پاسخی به چرخه ای از فشارهای مزمن، ضعف تعلق و ابهام در آینده تجربه کرده اند. در زیرمضمون فشار روانی و فرسودگی ذهنی، مشارکت کنندگان از تجربه استرس، بار منفی و فرسودگی ناشی از تعامل با محیط رقابتی سخن گفتند. شرکت کننده (۷) بیان داشت:

«تیم هوادار که رفتم سال اول خیلی خوب بود. مربی می گفت آره کمکت می کنم. یه جورایی ببخشید سیاه بازی می کرد. گفت آره اینجا کمکت می کنم اینجا تیم هست فلان اینا. سر همین موضوعات اون مربی خیلی بار منفی به من داد. که هی بازیم نمی داد و نمی تونستم خودمو نشون بدم! هی مثلاً هر هفته سیام می کرد. واقعاً بار منفی طوری که روی فوتبال و ادامه فوتبالم تاثیر گذاشت.» (شرکت کننده ۷).

این روایت نشان می دهد فشار روانی برای این بازیکنان فقط محصول مسابقه یا تمرین نبود، و در بستر رابطه با مربی و تجربه های مکرر ناکامی و دیده نشدن شکل می گرفت. مطالعات پیشین نیز نشان داده اند افزایش فشار روانی در محیط های رقابتی نوجوانان، به ویژه زمانی که با انتظارات عملکردی بالا همراه باشد، می تواند احتمال فرسودگی روانی و ترک ورزش را افزایش دهد (ایزوآرد گوتور و همکاران، ۲۰۱۶؛ گوستافسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۷). در زیرمضمون کاهش احساس تعلق اجتماعی، برخی مشارکت کنندگان از تجربه بیرون افتادن از فضای تیم، تمسخر یا نادیده گرفته شدن سخن گفتند. شرکت کننده (۴) گفت:

«هم تیمی هام یه جوروی رفتار می کردن که حس می کردم بیرون از جمع. مثلاً اگه از بازی یا تمرینم ایرادی می دیدن، مستقیم به خودم نمی گفتن که اصلاحش کنم. می رفتن پیش بقیه دربارم حرف می زدند یا تو جمع طوری می گفتن که انگار دارن مسخره می کنن. در حالی که اگه همون حرف رو خصوصی بهم می گفتن، راحت قبول می کردم و سعی می کردم درستش کنم. این که پشت سرم گفته می شد یا جلوی بقیه مطرح می شد، باعث می شد احساس کنم جدی گرفته نمی شم و انگار عضوی از اون تیم نیستم.» (شرکت کننده ۴)

¹ Gustafsson

شرکت کننده (۵) گفت:

«تقریباً ارتباطم با بچه‌ها از لحاظ صمیمیت و اینا کمتر بود. مثلاً توی تمرین اگه توپی رو خراب می‌کردم، در بعضی از مواقع مورد تمسخر قرار می‌گرفتم و این باعث می‌شد که اون رضایت رو نداشته باشم از فضایی که داخل تیم بود.» (شرکت کننده ۵)

این بخش از تجربه نشان می‌دهد تیم ورزشی فضایی برای تعلق، دیده شدن و پذیرفته شدن است. هنگامی که این تعلق تضعیف می‌شود، پیوند روانی بازیکن با فوتبال نیز آسیب می‌بیند. این موضوع با پژوهش‌هایی که نقش احساس تعلق و روابط اجتماعی مثبت را در حفظ مشارکت ورزشی نوجوانان برجسته کرده‌اند، نیز همسو است (بالیش و همکاران، ۲۰۱۴؛ کرین و تمپل^۱، ۲۰۱۵). در زیرمضمون نگرانی نسبت به آینده و مسیر زندگی، مشارکت‌کنندگان از تضاد میان آرزوی فوتبالی و نگرانی‌های واقع‌گرایانه خانوادگی و شغلی سخن گفتند. شرکت کننده (۱) بیان داشت:

«در مورد خانواده یه مقدار حالت دو وجهی بود. از سمت پدرم حمایت بود، چون پدرم فوتبالیست بود. به خاطر اینکه از سمت پدرش حمایت نشد (منظور پدر بزرگ من)، خیلی علاقه داشت که منو حمایت کنه. یعنی می‌گفت من حمایت نشدم دیدم چقدر بده، شما هر تصمیمی گرفتی من کمکت می‌کنم. این از سمت پدرم. از سمت مادرم و باقی اعضای خانواده کاملاً برعکس. که آقا آخر و عاقبت نداره، یه بار اگه مصدوم بشی رباط بدی ممکنه هیچ‌وقت دیگه نتونی بازی کنی. لاقلاً درس امنیت شغلیش بالاتر، اینجور چیزا بود بیشتر. اینا رو یادمه کاملاً.» (شرکت کننده ۱)

شرکت کننده (۵) بیان داشت:

«بله، در واقع در خانواده و فامیل خیلی انتقاد می‌کردن. می‌گفتن که تو بیرجند چون یک شهری هست که خیلی کم ارزش فوتبالیست بیرون میاد، همون درس و تحصیل رو ادامه بدی، یه کارمند جایی بشی خیلی بهتره تا اینکه بخوای وقتت رو برای فوتبال بذاری.» (شرکت کننده ۵)

این روایت نشان می‌دهد ترک فوتبال برای برخی نوجوانان حاصل ارزیابی مجدد آینده و مقایسه فوتبال با مسیرهای جایگزین نیز هست. پژوهش‌های پیشین نیز نشان داده‌اند که ابهام در آینده حرفه‌ای، ترس از مصدومیت و ادراک ناامنی شغلی می‌تواند نوجوانان را به سمت اولویت‌دادن به مسیرهای غیرورزشی سوق دهد (مک‌گلینچی و همکاران، ۲۰۲۲). علاوه بر ابعاد روان‌شناختی، یافته‌های این پژوهش را می‌توان در چارچوب زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی نیز تفسیر کرد. در این راستا، برخی دیدگاه‌ها بر این نکته تأکید دارند که تداوم یا ترک مشارکت ورزشی صرفاً حاصل ویژگی‌های فردی نیست، بلکه در بستر روابط اجتماعی، انتظارات فرهنگی و ساختارهای سازمان‌یافته ورزشی شکل می‌گیرد. به‌طور خاص، کیفیت تعاملات درون تیمی، نوع ارتباط با مربی و ادراک حمایت اجتماعی می‌تواند بخشی از تجربه گسترده‌تر نوجوانان از حضور در فوتبال باشند که در نهایت بر تصمیم به تداوم یا ترک آن اثر می‌گذارند و ادامه مشارکت می‌تواند موجب ارتقا سلامت جسمی، روانی و مشارکت فرهنگی اجتماعی شود (افتخاری و همکاران، ۲۰۲۵). در مجموع، این مضمون نشان می‌دهد فشارهای روانی، اجتماعی و آینده‌محور در فوتبال نوجوانان نه تنها به‌صورت منفرد عمل نمی‌کنند، حتی یکدیگر را تقویت نیز می‌کنند. استرس رقابتی، کاهش تعلق اجتماعی و نگرانی نسبت به آینده، در کنار هم می‌توانند فوتبال را از یک تجربه معنادار و رشد دهنده به فضایی فرساینده و ناپایدار تبدیل کنند. از منظر پدیدارشناختی، ترک فوتبال در این وضعیت گاهی نه به‌عنوان شکست، که به عنوان شکلی از فشار مزمن و بازتعریف مسیر زندگی تجربه می‌شود (بالیش و همکاران، ۲۰۱۴؛ مک‌گلینچی و همکاران، ۲۰۲۲؛ فابرا و همکاران، ۲۰۲۳).

¹ Crane & Temple

نتیجه‌گیری کلی و پیام مقاله

بر اساس یافته‌ها می‌توان گفت ترک فوتبال در میان نوجوانان، بیشتر از آن‌که یک تصمیم مقطعی و ناگهانی باشد، حاصل یک روند تدریجی و شکل گرفته در طول زمان است. در این روند، تجربه بازیکن از فوتبال به مرور تغییر می‌کند و آن چیزی که در ابتدا به عنوان یک فعالیت لذت بخش، معنادار و همراه با امید به پیشرفت آغاز شده بود، به تدریج جای خود را به تجربه‌ای همراه با فشار، تردید، ابهام و کاهش درگیری روانی می‌دهد. این تغییر در کیفیت تجربه، نقطه کلیدی در فرایند فاصله‌گیری از فوتبال است.

همچنین ترک فوتبال در دوران نوجوانی پدیده‌ای تدریجی، چندبعدی است که در تعامل میان عوامل روان‌شناختی مانند کاهش لذت و فرسایش انگیزشی، بین فردی مانند کیفیت رابطه مربی و بازیکن، و ساختاری مانند ابهام مسیر پیشرفت و بی‌ثباتی جایگاه تیمی شکل می‌گیرد. یافته‌ها بیانگر آن است که افت انگیزه به تنهایی عامل ترک نیست، بلکه زمانی موجب کناره‌گیری می‌شود که با ناامنی ساختاری، تضعیف ادراک شایستگی، فشارهای روانی و نگرانی‌های آینده‌محور همراه شود. بنابراین، اجرای سبک مربیگری حمایت کننده از بازیکن، ارائه بازخورد سازنده و طراحی سازوکارهای حمایتی در مرحله‌ای نزدیک به خروج یا ترک فوتبال، می‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در کاهش ترک فوتبال نوجوانان و پایداری مشارکت آنان در مسیر فوتبالی ایفا کند.

محدودیت‌ها

یکی از محدودیت‌های پژوهش تعداد محدود مشارکت‌کنندگان و به تبع آن عدم امکان تعمیم‌پذیری بود. البته باید تاکید کرد ماهیت پژوهش‌های کیفی عدم تعمیم‌پذیری می‌باشد. همچنین در این پژوهش مشارکت‌کنندگان تنها مردان بودند که یکی از محدودیت‌های پژوهش می‌باشد.

پیشنهاد برای مطالعات آتی

بر اساس محدودیت‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به واکاوی دلایل ترک فوتبال در زنان پرداخته شود.

ملاحظات اخلاقی

رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی

تمام مسائل مربوط به اخلاق در پژوهش رعایت شد. به منظور رعایت دستورالعمل‌های اخلاقی، نام مشارکت‌کنندگان حذف شد و به صورت ناشناس آورده شد. همچنین فرم رضایت از شرکت کنندگان دریافت شد و شرکت کنندگان می‌توانستند هر زمان که می‌خواهند از پژوهش خارج شوند.

بیانیه استفاده از هوش مصنوعی مالی

در این پژوهش تنها برای ترجمه و تقویت متن انگلیسی از هوش مصنوعی چت جی پی تی (openAI, GPT-4) استفاده شد.

منابع مالی

در این پژوهش از هیچ کمک مالی استفاده نشد.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان به صورت برابر در این پژوهش مشارکت داشتند.

تعارض منافع

در این پژوهش هیچ تعارض منافی وجود ندارد.

تقدیر و تشکر

از همه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Bagiasa, M., & Naderian, M. (2025). Examination of Ethical Behaviors of Clubs in Contracts with Football Players. *Journal of Sport Management and Development*, 14(2), 111-128. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2022.22211.2698>] [In Persian]
- Balish, S. M., McLaren, C., Rainham, D., & Blanchard, C. (2014). Correlates of youth sport attrition: A review and future directions. *Psychology of sport and exercise*, 15(4), 429-439. [[Link](#)]
- Bergin, J., & Lagestad, P. (2023). Dropping out or continuing playing—a case study of Adolescent's motives for participation in football. *Sports*, 11(7), 128. [<https://doi.org/10.3390/sports11070128>]
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. [<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>]
- Brown, G., & Potrac, P. (2009). 'You've not made the grade, son': De-selection and identity disruption in elite level youth football. *Soccer & Society*, 10(2), 143-159. [<https://doi.org/10.1080/14660970802601613>]
- Byrne, D. (2022). A worked example of Braun and Clarke's approach to reflexive thematic analysis. *Quality & Quantity*, 56(3), 1391-1412. [<https://doi.org/10.1007/s11135-021-01182-y>]
- Crane, J., & Temple, V. (2015). A systematic review of dropout from organized sport among children and youth. *European Physical Education Review*, 21(1), 114-131. [<https://doi.org/10.1177/1356336X14555294>]
- Curran, T., Hill, A.P., Hall, H.K., & Jowett, G.E. (2015). Relationships between the coach-created motivational climate and athlete engagement in youth sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 37(2), 193-198. [<https://doi.org/10.1123/jsep.2014-0203>]
- Deci, E.L., & Ryan, R.M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. [https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01]
- Doostdari, S., Ashraf Ganjoui, F., & Soheily, B. (2015). A Survey of Football Talent Identification Problems. *Sport Management Journal*, 7(4), 621-635. [<https://doi.org/10.22059/jsm.2015.55971>] [In Persian]
- Di Domenico, S. I., & Ryan, R.M. (2017). The Emerging Neuroscience of Intrinsic Motivation: A New Frontier in Self-Determination Research. *Front Hum Neurosci*, 11, 145. [<https://doi.org/10.3389/fnhum.2017.00145>]
- Eftekhari, O., Hosseini, M., & Farahani, A. (2025). Design a Paradigmatic Pattern of Street Football Game Development in Iran. *Journal of Sport Management and Development*, 14(3), 49-68. [<https://doi.org/10.22124/JSMD.2024.26611.2873>] [In Persian]
- Fabra, P., González-García, L., Castillo, I., Duda, J.L., & Balaguer, I. (2023). Motivational antecedents of young players' intentions to drop out of football during a season. *Sustainability*, 15(3), 1750. [<https://doi.org/10.3390/su15031750>]
- FIFA. (2023). *Professional football report 2023*. Fédération Internationale de Football Association. [[Link](#)]
- Ford, P.R., Bordonau, J.L.D., Bonanno, D., Tavares, J., Groenendijk, C., Fink, C., ... & Di Salvo, V. (2023). A survey of talent identification and development processes in the youth academies of professional soccer clubs from around the world. In *Science and Football* (pp. 73-82). Routledge. [<https://doi.org/10.1080/02640414.2020.1752440>]

- Fraser-Thomas, J., Côté, J., & Deakin, J. (2008). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(5), 645-662. [<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.08.003>]
- Guba, E.G., & Lincoln, Y.S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. *Handbook of Qualitative Research*, 2(163-194), 105. [[Link](#)]
- Gustafsson, H., DeFreese, J., & Madigan, D.J. (2017). Athlete burnout: Review and recommendations. *Current Opinion in Psychology*, 16, 109-113. [<https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.05.002>]
- Harwood, C.G., & Thrower, S.N. (2020). *Motivational climate in youth sport groups*. In The power of groups in youth sport (pp. 145-163), Academic Press. [<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-816336-8.00009-3>]
- Isoard-Gauthier, S., Guillet-Descas, E., & Gustafsson, H. (2016). Athlete burnout and the risk of dropout among young elite handball players. *The Sport Psychologist*, 30(2), 123-130. [<https://doi.org/10.1123/tsp.2014-0140>]
- Janssen, I., & LeBlanc, A.G. (2010). Systematic review of the health benefits of physical activity and fitness in school-aged children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(1), 40. [<https://doi.org/10.1186/1479-5868-7-40>]
- Javanmardi, R., Ghafouri, F., Honari, H., & Shahlaee, J. (2023). Identifying Effective Factors in Transition of Football Players from Amateur to Professional Level in Iran. *Human Resource Management in Sports*, 10(2), 387-406. [<https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23831499.1402.10.2.9.9>] [In Persian]
- McGlinchey, T.R., Saward, C., Healy, L.C., & Sarkar, M. (2022). "From everything to nothing in a split second": Elite youth players' experiences of release from professional football academies. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 941482. [<https://doi.org/10.3389/fspor.2022.941482>]
- Mills, A., Butt, J., Maynard, I., & Harwood, C. (2012). Identifying factors perceived to influence the development of elite youth football academy players. *Journal of Sports Sciences*, 30(15), 1593-1604. [<https://doi.org/10.1080/02640414.2012.710753>]
- Molaei Nezhad, M., Goharrostami, H., & Ramezaninejad, R. (2023). Performance evaluation audit in Iranian sports with content analysis approach. *New Approaches in Sport Management*, 10(39), 141-161. [[Link](#)] [In Persian]
- Molinero, O., Salguero, A., Tuero, C., Alvarez, E., & Márquez, S. (2006). Dropout Reasons in Young Spanish Athletes: Relationship to Gender, Type of Sport and Level of Competition. *Journal of Sport Behavior*, 29(3), 255-269 [[Link](#)]
- Nicholls, A.R., Morley, D., & Perry, J.L. (2016). Mentally tough athletes are more aware of unsupportive coaching behaviours: Perceptions of coach behaviour, motivational climate, and mental toughness in sport. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 11(2), 172-181. [<https://doi.org/10.1177/1747954116636714>]
- Parker, A. (2000). Training for 'Glory', Schooling for 'Failure'? English professional football, traineeship and educational provision. *Journal of Education and Work*, 13(1), 61-76. [<https://doi.org/10.1080/136390800112231>]
- Petlichkoff, L.M. (1992). Youth sport participation and withdrawal: Is it simply a matter of fun?. *Pediatric Exercise Science*, 4(2), 105-110. [<https://doi.org/10.1123/pes.4.2.105>]
- Relvas, H., Littlewood, M., Nesti, M., Gilbourne, D., & Richardson, D. (2010). Organizational structures and working practices in elite European professional football clubs: Understanding the relationship between youth and professional domains. *European Sport Management Quarterly*, 10(2), 165-187. [<https://doi.org/10.1080/16184740903559891>]

- Rongen, F., McKenna, J., Cobley, S., & Till, K. (2018). Are youth sport talent identification and development systems necessary and healthy?. *Sports Medicine-open*, 4(1), 18. [<https://doi.org/10.1186/s40798-018-0135-2>]
- Scandle, M., Brown, D.J., & Wagstaff, C.R. (2025). Supporting client transitions out of UK football academies. *Journal of Sport Psychology in Action*, 16(1), 18-30. [<https://doi.org/10.1080/21520704.2024.2385955>]
- Smith, N., Tessier, D., Tzioumakis, Y., Fabra, P., Quested, E., Appleton, P., ... & Duda, J.L. (2016). The relationship between observed and perceived assessments of the coach-created motivational environment and links to athlete motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 23, 51-63. [<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.11.001>]
- Van Sluijs, E.M., Ekelund, U., Crochemore-Silva, I., Guthold, R., Ha, A., Lubans, D., ... & Katzmarzyk, P.T. (2021). Physical activity behaviours in adolescence: current evidence and opportunities for intervention. *The Lancet*, 398(10298), 429-442. [[https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(21\)01259-9](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(21)01259-9)]
- Van Yperen, N.W., Jonker, L., & Verbeek, J. (2022). Predicting dropout from organized football: a prospective 4-year study among adolescent and young adult football players. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 752884. [<https://doi.org/10.3389/fspor.2021.752884>]
- Ziya, M.J., Ramezaninejad, R., & Brakhas, H. (2023). Designing a Football Talent Development Model with Emphasis on Internal and External Factors. *Contemporary Studies On Sport Management*, 13(25), 159-174. [[Link](#)] [In Persian]